

УДК 343.37

Т. К. Чумакова

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ НЕЗАКОННОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО, КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

Приватизація має вагомe історичне значення, оскільки стала основою економічних перетворень, що визначають перспективи економічного і політичного розвитку України. Разом з тим, проблема незаконної приватизації державного та комунального майна, як кримінально каране явище, залишилась актуальною і сьогодні, а боротьба зі злочинністю в цій сфері є невід'ємною частиною боротьби з корумпованістю. Питання щодо законності приватизації завжди були і на сьогодні залишаються предметом обговорення, оскільки є одним із небезпечних кримінальних правопорушень, яке загрожує безпеці держави в економічній сфері. Зважаючи на те, що приватизаційне законодавство неодноразово змінювалося, а диспозиція статті 233 КК України має описово-бланкетний характер, це стало передумовою виникнення ускладнень і проблем при наданні кримінально-правової оцінки подіям і фактам на предмет порушення приватизаційного законодавства та кваліфікації таких фактів та подій як кримінальних правопорушень. Виникають певні труднощі як щодо її розуміння, так і застосування на практиці; досить суперечливим є приватизаційне законодавство; немає єдиних підходів щодо тлумачення елементів складу незаконної приватизації державного, комунального майна; відсутні роз'яснення Пленуму Верховного Суду України; аналізоване кримінальне правопорушення є латентним, а кримінальних справ одиниці, які порушені за ст. 233 КК України. Більш того, неодноразова зміна приватизаційного законодавства, його складність породила й розбіжність у думках вчених щодо кваліфікації суб'єкта кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна. З метою внесення юридичної ясності та досягнення точності при визначенні суб'єкта кримінального правопорушення незаконної приватизації державного комунального майна, першочергово надано визначення поняттю суб'єкта кримінального правопорушення, приведено класифікацію, крім того здійснено аналіз останніх досліджень щодо окресленої проблеми класифікації суб'єкта кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна. Приділено увагу дослідженню судової практики, як віддзеркалення існуючої правової доктрини та реального правозастосування та зроблено висновки щодо визначення кола суб'єктів кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна.

Ключова слова: суб'єкт кримінального правопорушення, суб'єкти приватизації, незаконна приватизація державного, комунального майна, покупці, оцінювачі, посадові особи.

DOI 10.34079/2226-3047-2022-12-23-24-176-183

Постановка проблеми та її актуальність. Приватизація, що розпочалася в Україні в 90-х роках, мала на меті створення не лише ринкової економіки, а започаткувала надання перш за все громадянам України пріоритетного права придбання державного майна. Однак, недостатній рівень нормативно-правового регулювання цього процесу, призвів до прийняття економічно необґрунтованих рішень та надав можливість до зловживань у цій сфері. Разом з тим, не дивлячись на те, що реалії стали дуже

далекими від закладених ідей і стратегій процесу приватизації, саме Кримінальний кодекс України (надалі – КК України) є інструментом, що забезпечує охорону процесу здійснення приватизації, що продовжується і сьогодні.

Статтею 233 КК України «Незаконна приватизація державного, комунального майна» накладено кримінально-правову заборону на вчинення будь-яких дій, що суперечать приватизаційному законодавству. Разом з тим, кримінальне правопорушення вчиняє суб'єкт, який є обов'язковою ознакою будь-якого кримінального правопорушення, згідно положень статті 11 КК України, оскільки за відсутності чи невизначеності суб'єкта кримінального правопорушення самого кримінального правопорушення не існує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання кримінально-правової характеристики незаконної приватизації державного, комунального майна знайшли відображення у працях П. П. Андрушка, В. І. Антипова, Ю. В. Бауліна, В. З. Багинського, А. М. Бойка, П. С. Берзіна, Н. О. Гуторової, К. Глоби, В. К. Гришука, О. О. Дудорова, П. І. Заруби, О. Г. Кальмана, С. Ковальчука, М. Й. Коржанського, Т. Я. Крих, М. І. Мельника, М. І. Мотрука, В. О. Навроцького, О. М. Неживець, С. Пилипчака, І. Проценка, К. Рубана, В. В. Сташиса, І. В. Стельмаховича, В. Я. Тація, Є. В. Фесенка та інших. Проте, залишається велика кількість спірних питань щодо розкриття понятійного апарату та проблем кваліфікації суб'єкта незаконної приватизації державного, комунального майна.

Враховуючи зазначене, **мета наукової статті** полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних засад, законодавства та судової практики виявити прогалини у цій сфері щодо ідентифікації суб'єкта незаконної приватизації державного, комунального майна, так і висвітлені проблемні аспекти кваліфікації такого суб'єкта та запропонувати зміни до законодавства з урахуванням Європейських цінностей.

Виклад основного матеріалу. Суб'єктом кримінального правопорушення КК України в статті 18 визначив, як фізичну осудну особу, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність. Відповідно, суб'єкт кримінального правопорушення характеризується трьома обов'язковими ознаками: а) фізична особа; б) осудна особа; в) особа, яка досягла відповідного віку. Виключно сукупність таких ознак суб'єкта кримінального правопорушення є обов'язковою для всіх кримінальних правопорушень (складів кримінальних правопорушень), що передбачені в Особливій частині КК України (Берзін та Гацелюк, 2013). Відповідно, КК України, класифікує суб'єкти кримінального правопорушення на 1) загальні, 2) спеціальні. Разом з тим, спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення володіє всіма ознаками загального суб'єкта кримінального правопорушення, більш того має ознаки, яка може мати лише «певна особа». Спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа. В. О. Навроцький спеціальним суб'єктом визнає такий вид суб'єкта, котрий виокремлюється із загального і при цьому наділений усіма ознаками загального суб'єкта складу кримінального правопорушення (Навроцький, 2003).

З аналізу Загальної частини КК України вбачається, що незаконна приватизація державного, комунального майна (за статтею 233 КК України) вчиняється суб'єктом кримінального правопорушення, а саме фізичною, осудною особою, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла шістнадцятирічного віку і будь-яких інших вимог чи обмежень КК України не встановлює.

Вважається прийнятною в науковому середовищі позиція, що склад кримінального правопорушення – незаконної приватизації державного, комунального майна містить

спеціальний суб'єкт. Так, дехто вказує, що суб'єкт цього кримінального правопорушення є спеціальним, оскільки володіє знаннями у сфері приватизації (Пилипчак, 2003). Натомість Н. О. Гуторова зазначає, що суб'єкт незаконної приватизації державного, комунального майна є загальний (Гуторова, 2001). Разом з тим зрозуміло, що в будь-якому випадку суб'єкт цього кримінального правопорушення має бути суб'єктом таких правовідносин, тобто має бути пов'язаним з приватизаційними процесами державного чи комунального майна.

Законом України «Про приватизацію державного і комунального майна», статтею 6 встановлено, що суб'єктами приватизації є: 1. органи приватизації державні; 2. органи приватизації місцеві (місцеві ради, тощо); 3. покупці. Розкриємо понятійний апарат кожного суб'єкта приватизації (Закон України № 2269-VIII, 2018).

Єдина система державних органів приватизації визначена положеннями статті 7 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», і складається з Фонду державного майна України та його регіональних відділень і представництв. Разом з тим, окрім цих органів безпосередньо, також аукціонні комісії, утворені цими органами, навіть радники, які працюють за договором і беруть на себе зобов'язання щодо надання послуг у процесі приватизації об'єктів державної власності, у тому числі пошуку потенційних покупців об'єктів приватизації є учасниками приватизаційних правовідносин та можуть стати суб'єктом кримінального правопорушення (Закон України № 2269-VIII, 2018).

Громадяни України та іноземці, юридичні особи, зареєстровані на території України та іноземні юридичні особи згідно статті 8 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» є покупцями об'єктів приватизації державного та комунального майна. Положеннями Закону України «Про приватизацію державного, комунального майна» також передбачено перелік осіб, які не можуть виступати покупцями в приватизаційних відносинах (Закон України № 2269-VIII, 2018).

Відповідно, у випадку, коли особа, що не має права в силу положень Закону бути покупцем, тобто суб'єктом приватизаційних відносин, все ж таки стає учасником таких відносин, така особа стає суб'єктом кримінального правопорушення – незаконної приватизації державного, комунального майна.

Незаконна приватизація державного, комунального майна шляхом заниження його вартості через визначення її у спосіб, не передбачений законом, може нерідко вчинятися за допомогою пособництва певних суб'єктів, а саме суб'єктів оціночної діяльності. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», назвав суб'єктів оціночної діяльності та визначив яка особа є оцінювачем у розумінні цього закону. Відповідно, у випадку вчинення кримінального правопорушення, а саме незаконної приватизації державного, комунального майна шляхом заниження його вартості через визначення її у спосіб, не передбачений законом, суб'єктом такого кримінального правопорушення може бути оцінювач.

Окремі фахівці дотримуються думки, що суб'єктом цього кримінального правопорушення можливо назвати не просто громадян, а посадових осіб, в склад посадових обов'язків яких входить участь у процесі приватизації державного, комунального майна (Потебенко та Гончаренко, 2001). Згідно положень статті 29 Закону України «Про приватизацію державного, комунального майна», передбачена кримінальна, адміністративна, матеріальна та дисциплінарна відповідальність для таких посадових осіб у випадку порушення останніми приватизаційного законодавства. Відповідно, суб'єктом кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна є також посадова особа.

Дії, що вчиняють працівники державних органів приватизації та органів місцевого самоврядування, голови та члени інвентаризаційних комісій, комісій з приватизації об'єктів, тендерних комісій, тощо, службові особи (у першу чергу керівників і головних бухгалтерів) підприємств, які підлягають приватизації, фізичні особи, та службові особи юридичних осіб – покупців державного та комунального майна, а саме їх протиправні діяння, що порушують приватизаційне законодавство можуть бути кваліфіковані за статтею 233 КК України, відповідно всі перелічені особи можуть стати суб'єктом незаконної приватизації державного, комунального майна (Мельник та Хавронюк, 2002).

Засновники та власники юридичних осіб – покупців державного чи комунального майна на думку О. О. Дудорова також є суб'єктами незаконної приватизації державного, комунального майна (Дудоров, 2003). П.П. Також панує думка серед науковців, що суб'єктами досліджуваного кримінального правопорушення, можна визнати фізичних осіб – покупців об'єктів приватизації; службових осіб, засновників чи власників юридичної особи; службових осіб органів приватизації (Яценко, 2006). Т. Я. Крих визначає, що суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 233 КК України, може бути виключно фізична особа – громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, що постійно проживають на території України, та особи без громадянства, що постійно не проживають на території України, яка бере участь в приватизації державного чи комунального майна, та на момент вчинення злочину досягла 18-річного віку, і здатна в момент вчинення злочину, правильно усвідомлювати фактичні ознаки самого діяння (об'єктивні ознаки незаконної приватизації державного, комунального майна), а також здатна свідомо керувати своїми діями (Крих, 2008).

Розглянемо названі науковцями суб'єкти кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна – засновників та власників юридичних осіб – покупців, а саме відмінність між цими поняттями на підставі чинного законодавства України.

Згідно положень чинного законодавства, зокрема Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», засновником юридичної особи є особа, яка приймає рішення про створення товариства, тобто, та особа, яка підписує рішення про створення юридичної особи, в наступному згідно відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, буде відображатися засновником та власником такої юридичної особи. Власником юридичної особи є особа, яка наділена всіма правомочностями власника, тобто має право вільно володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю. З моменту створення та здійснення реєстрації юридичної особи особа власника та засновника юридичної особи збігаються. Разом з тим, у випадку, коли власник-засновник здійснює відчуження своїх прав іншій особі, така особа стає власником юридичної особи, проте не засновником. Питання чи може бути власник / засновник юридичної особи суб'єктом кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна. Вважаємо, що може, оскільки власник, як учасник товариства, наприклад, приймає участь у Загальних Зборах товариства, до компетенції яких Статутом товариства може бути віднесено питання щодо прийняття рішення стосовно приватизації державного, комунального майна. Відповідно, з моменту прийняття рішення учасником-власником товариства щодо приватизації державного, комунального майна, така особа стає суб'єктом правовідносин щодо приватизації державного, комунального майна та може бути суб'єктом кримінального правопорушення – незаконної приватизації державного, комунального майна (Закон України, 2018).

Разом з тим, Земельним кодексом України також передбачено порядок приватизації земельних ділянок громадянами України. Відповідно, в цій частині,

Земельний кодекс України також є частиною приватизаційного законодавства. Так, згідно положень статті 118 Земельного кодексу України, громадянин, заінтересований у приватизації земельної ділянки у межах норм безоплатної приватизації, що перебуває у його користуванні, у тому числі земельної ділянки, на якій розташовані жилий будинок, господарські будівлі, споруди, що перебувають у його власності, подає клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, що передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність (Земельний кодекс України, 2001). Відповідно, у випадку умисного порушення приватизаційного законодавства в процесі безоплатної приватизації земельних ділянок, громадянин України може бути суб'єктом кримінального правопорушення незаконної приватизації державного, комунального майна.

Підсумовуючи викладене, можливо назвати наступних суб'єктів кримінального правопорушення – незаконної приватизації державного, комунального майна: 1. Суб'єкти приватизації: 1.1. посадові особи державних органів приватизації, а саме Фонду державного майна України, його регіональних відділень та представництва у районах і містах, органів приватизації в Автономній Республіці Крим; 1.2. посадові особи місцевих рад, органів приватизації територіальних громад; 1.3. покупці, а саме фізичні особи, як громадяни, так і іноземці; 1.4. покупці, а саме представники юридичних осіб, як зареєстрованих на території України так і іноземних держав, що приймають рішення щодо приватизації, якими можуть бути як власники/засновники юридичних осіб, так і директор, як виконавчий орган; 1.5. покупці, які в силу положень закону не мають права бути суб'єктом приватизації; 2. Оцінювачі. 3. Інші суб'єкти приватизації (наприклад, громадяни України, що приймають участь у безоплатній приватизації земельних ділянок).

Також розглянемо практичний аспект правозастосування, а саме судову практику щодо кваліфікації дій суб'єкта кримінального правопорушення – приватизації державного, комунального майна, а саме посадової особи. Так, Вироком Енергодарського міського суду Запорізької області від 22 жовтня 2013 року у кримінальній справі № 316/2586/13-к (Енергодарський міський суд Запорізької області, 2013), ОСОБУ визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 233 Кримінального кодексу України. Судом встановлено наступне. Згідно з наказом № 1 від 2010 року, Фондом державного майна України (далі Фонд) прийнято рішення про приватизацію державного підприємства «Підприємство» та наказом № 2 від 2010 року Фондом прийнято рішення про припинення юридичної особи – «Підприємство». З метою приватизації державного підприємства, наказом Фонду від 2010 року № 3 утворено комісію з приватизації «Підприємство» до складу якої увійшов генеральний директор «Підприємство» ОСОБА.

Згідно з протоколом № 1 Конференції «Підприємство» від 2010 року, уповноваженими членами конференції прийнято рішення про здійснення приватизації «Підприємство» шляхом перетворення в Колективне сільськогосподарське підприємство «Підприємство», та про уповноваження ОСОБА бути представником КСП «Підприємство» з дорученням останньому заповнити, підписати та подати до відповідних установ документи для державної реєстрації КСП «Підприємство». Наказом Фонду від 2010 року № 4 затверджено акт оцінки майна «Підприємство» згідно з яким, вартість державного майна, що підлягає приватизації, станом на 2010 рік, складає 23 947 000 гривень. Наказом Фонду від 2010 року № 5 затверджено план приватизації «Підприємство», припинено діяльність комісії з приватизації та доручено генеральному директору «Підприємство» ОСОБА забезпечити реєстрацію КСП, після чого, у тижневий термін подати до Фонду копію статуту та свідоцтва про державну реєстрацію.

Заступником Голови Фонду затверджено передавальний акт державного майна, що передається від «Підприємство» до КСП «Підприємство» у зв'язку з перетворенням державного підприємства. Водночас, генеральний директор «Підприємство» ОСОБА, перебуваючи на вказаній посаді на підставі наказу Міністерства аграрної політики України та контракту, виконуючи організаційно-розпорядчі і адміністративно-господарські функції, являючись службовою особою державного підприємства, зловживаючи своїм службовим становищем, діючи в порушення вимог ст. ст. 2, 20, Закону України «Про приватизацію державного майна», «Методики оцінки вартості майна під час приватизації», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 961 від 15.08.1996, діючи умисно, в особистих інтересах та в інтересах третіх осіб – працівників підприємства, шляхом використання службового становища всупереч інтересам служби та шляхом внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, вчинив незаконні дії, направлені на приватизацію державного майна.

Генеральний директор «Підприємство» ОСОБА, діючи умисно, в особистих інтересах та в інтересах третіх осіб – працівників підприємства, шляхом використання службового становища всупереч інтересам служби, під час складання та підписання приватизаційних документів, умисно вніс до офіційних документів, а саме до: 1) акту оцінки майна «Підприємство»; 2) плану приватизації; 3) передавального акту; 4) договору купівлі-продажу майна державного підприємства, укладеного між Фондом державного майна України та КСП «Підприємство», завідомо неправдиві відомості щодо дійсної вартості майна «Підприємство» у сумі 23 947 000 гривень, умисно заниживши його вартість, через визначення її у спосіб не передбачений законом, на суму 2 247 000 гривень, яка була привласнена ОСОБА.

Таким чином, суд дійшов висновку про доведеність вини обвинуваченого ОСОБА у вчиненні вищезазначених кримінальних правопорушень, а його дії кваліфікує за ч. 2 ст. 233 КК України, як приватизація державного майна шляхом зниження його вартості через визначення її у спосіб, не передбачений законом та шляхом використання підроблених приватизаційних документів.

Висновки. Таким чином, суб'єктами складу кримінального правопорушення – незаконної приватизації державного, комунального майна є: 1) суб'єкти приватизації, 2) оцінювачі; 3) інші суб'єкти приватизації (наприклад, громадяни України, що приймають участь у безоплатній приватизації земельних ділянок).

Бібліографічний список

- Берзін, П. С. та Гацелюк, В. О., 2013. Суб'єкт злочину. *Вісник Асоціації кримінального права України*, 1(1), с. 144–159.
- Навроцький, В. О. (ред.), 2013. *Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник*. Київ: Юрінком Інтер.
- Пилипчак, С., 2003. Криміналістична характеристика незаконної приватизації майна. *Право України*, 5, с. 134–139.
- Гуторова, Н. О., 2001. *Кримінально-правова охорона державних фінансів України : монографія*. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ.
- Закон України Про приватизацію державного і комунального майна № 2269-VIII, 2018 Верховна Рада України [онлайн]. Доступно : <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>>
- Потебенько, М. О. та Гончаренко, В. Г. (заг. ред.), 2001. *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина : у 2-х ч. К. : Форум*.
- Мельник, М. І. та Хавронюк, М. І. (заг. ред.), 2002. *Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року*. К.: Каннон, А.С.К.

- Дудоров, О. О., 2003. *Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика : монографія*. К. : Юридична практика.
- Яценко, С. С. (відп. ред.), 2006. *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України*. 4-те видан., переробл. і доповн. К. : А.С.К.
- Крих, Т. Я., 2008. Суб'єкт незаконної приватизації державного, комунального майна. *Університетські наукові записки*, 3, с. 272–275.
- Закон України Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю № 2275-VII, 2018. *Відомості Верховної Ради України* [оглайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n45>>.
- Земельний кодекс України № 2768-III, 2001. *Відомості Верховної Ради України* [онлайн]. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#top>>.
- Енергодарський міський суд Запорізької області, 2013. Вирок від 22.10.2013 у кримінальній справі № 316/2586/13-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень* [онлайн]. Доступно: <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/34264203>>

References

- Berzin, P. S. and Hatselyuk, V. O., 2013. Sub'yekt zlochynu [The subject of the crime]. *Visnyk Asotsiatsiyi kryminal'noho prava Ukrayiny*, 1(1), p. 144–159 (in Ukrainian).
- Navrotskyi, V. O. (ed.), 2013. *Ukrainske kryminalne pravo. Zahalna chastyna: pidruchnyk [Ukrainian criminal law. General part: textbook]*. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukrainian).
- Pylypchak, S., 2003. Kryminalistychna kharakterystyka nezakonnoi pryvatyzatsii maina [Forensic characteristics of illegal property privatization]. *Pravo Ukrainy*, 5, p. 134–139 (in Ukrainian).
- Hutorova, N. O., 2001. *Kryminalno-pravova okhorona derzhavnykh finansiv Ukrainy : monohrafiia [Criminal law protection of state finances of Ukraine: monograph]*. Kharkiv : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro pryvatyzatsiiu derzhavnoho i komunalnoho maina № 2269-VIII [Law of Ukraine On Privatization of State and Communal Property No. 2269-VIII], 2018. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>> (in Ukrainian).
- Potebenko, M. O. and Honcharenko, V. H. (ed.), 2001. *Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. Osoblyva chastyna [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine. Special part]* : in 2 ch. K. : Forum.
- Melnyk, M. I. and Khavroniuk, M. I. (ed.), 2002. *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine dated April 5, 2001]*. K.: Kannon, A.S.K (in Ukrainian).
- Dudorov, O. O., 2003. *Zlochyny u sferi hospodars'koyi diyal'nosti: kryminal'no-pravova kharakterystyka : monohrafiya [Crimes in the sphere of economic activity: criminal and legal characteristics: monograph]*. K. : Yurydychna praktyka (in Ukrainian).
- Yatsenko, S. S. (vidp. red.), 2006. *Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine]*. 4th ed., revised. and additional. K. : A.S.K (in Ukrainian).
- Krykh, T. Ya., 2008. Subiekt nezakonnoi pryvatyzatsii derzhavnoho, komunalnoho maina [Subject of illegal privatization of state and communal property]. *Universytetski naukovi zapysky*, 3, p. 272–275 (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu № 2275-VII [Law of Ukraine On Limited and Additional Liability Companies No. 2275-VII],

2018. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n45>> (in Ukrainian).
- Zemelnyi kodeks Ukrainy № 2768-III [Land Code of Ukraine No. 2768-III], 2001. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [online]. Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#top>> (in Ukrainian).
- Enerhodarskyi miskyi sud Zaporizkoi oblasti, 2013. Vyroky vid 22.10.2013 u kryminalnii spravi № 316/2586/13-k [Verdict dated October 22, 2013 in criminal case No. 316/2586/13-k]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen* [online]. Available at: <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/34264203>> (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 22.12.2022

Chumakova T.

CURRENT PROBLEM ISSUES REGARDING THE QUALIFICATION OF SUBJECTS OF ILLEGAL PRIVATIZATION OF STATE, COMMUNAL PROPERTY

Today's relevance is the problem of illegal privatization as a criminally punishable phenomenon, and the fight against crime in the field of privatization is an integral part of the fight against corruption. Privatization has significant historical significance, as it became the basis of economic transformations that determine the prospects of economic and political development, and in Ukraine, questions regarding the legality of privatization have always been and remain the subject of discussion today, since it is one of the dangerous criminal offenses that threatens the security of the state in the economic sphere. Taking into account the fact that the privatization legislation has repeatedly changed, and the provision of Article 233 of the Criminal Code of Ukraine has a descriptive and blanket nature, this has become a prerequisite for the emergence of complications and problems in providing a criminal legal assessment of events and facts for violation of privatization legislation and qualification of such facts and events as criminal offenses. Certain difficulties arise both in terms of its understanding and application in practice; privatization legislation is quite controversial; there are no uniform approaches to the interpretation of the elements of illegal privatization of state and communal property; there are no clarifications from the Plenum of the Supreme Court of Ukraine; the analyzed criminal offense is latent, and the criminal cases of the unit, which are initiated under Art. 233 of the Criminal Code of Ukraine. Moreover, the repeated changes in privatization legislation and its complexity have also given rise to disagreements in the opinions of scientists regarding the qualifications of the subject of the criminal offense of illegal privatization of state and communal property. In order to bring legal clarity and achieve accuracy in determining the subject of the criminal offense of illegal privatization of state communal property, the definition of the subject of the criminal offense was first of all given, the classification was given, in addition, the analysis of the latest research was carried out on the outlined problem of the classification of the subject of the criminal offense of illegal privatization of state and communal property. Attention is paid to the study of judicial practice as a reflection of the existing legal doctrine and real law enforcement, and conclusions are drawn regarding the definition of the subjects of the criminal offense of illegal privatization of state and communal property.

Keywords: *subject of a criminal offense, subjects of privatization, illegal privatization of state and communal property, buyers, appraisers, officials.*